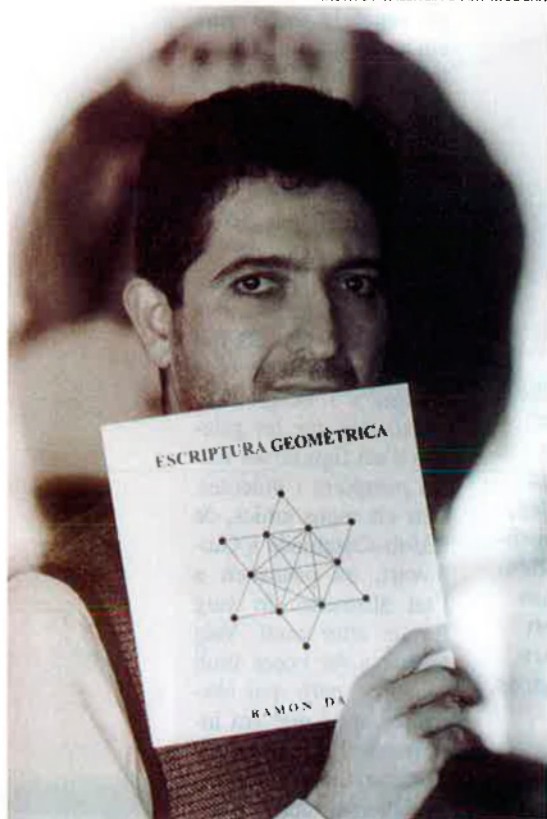

L'escritura fractal de Ramon Dachs

Fins al 5 de desembre es pot veure al Centre Julio González de València l'exposició de Ramon Dachs 'Escritura geomètrica, escritura fractal'. L'exposició consisteix en una instal·lació de sis textos a les vidrieres de la façana de l'IVAM.

INSTITUT VALENCIÀ D'ART MODERN

Ramon Dachs, una de les veus més destacades de l'actual escena literària catalana. A *Escritura geomètrica, escritura fractal*, Dachs mira de trencar amb el tradicional concepte d'escritura lineal.

L'exposició que presenta el poeta Ramon Dachs (Barcelona, 1959) a la façana del centre Julio González de l'IVAM referma una línia de continuïtat encetada per aquest centre d'art contemporani de València entorn de la relació entre l'escritura i les arts plàstiques.

Val a dir que en Ramon Dachs, una de les veus més destacades de l'actual escena literària catalana, hi podem trobar dues vessants estètiques. La primera, més convencio-

nal, en què la conceptualització de l'escritura passa per una poesia sòbria, d'inconfusible gust per l'escritura i la cosmovisió orientals, i on es palesa l'essència mallameana. I, la segona, més experimental, batejada per l'autor com a "escritura geomètrica".

"Escritura geomètrica, escritura fractal", l'exposició de què ara parlem, oberta al públic fins el pròxim 5 de desembre, s'adscriu a aquesta segona línia d'investigació del poeta sobre les possibilitats del llenguatge inserit en el continent –el significat– de l'escritura geomètrica, la qual multiplica fins l'infinit els seus significats. L'exposició consisteix en una intervenció en les tres àrees horitzontals de superfície vítria de l'IVAM. Dachs hi desenvolupa la "fractalització" inherent a la seua "Escritura geomètrica" que havia donat a conèixer el 1998 a "Panorama vitri d'escritura geomètrica", una individual organitzada per la facultat de Matemàtiques i Estadística de la UPC de Barcelona.

Ramon Dachs ha alterat l'aspecte de la façana del Centre Julio González de València amb la inserció de sis textos inscrits, al seu torn, a l'interior d'una circumferència-definició repetida modularment amb l'enunciat: "Assimilades les paraules a punts, la seua disposició simultània en l'espai (geometria) substitueix la linealitat temporal en què se succeeixen usualment (sintaxi) com a forma d'estructuració del text escrit." Aquest enunciat, segons l'autor, "a més de definir el concepte d'es-

criptura geomètrica, actua, pel seu traç concèntric desproveït de vèrtex, com a representació virtual d'espai". Cadascun dels sis textos vénen referenciats paratextualment pel títol –situat a l'interior de la circumferència– i una clau de lectura –col·locada a l'exterior. D'aquesta manera, cada text alberga una sèrie variable de paraules-punt articulades geomètricament dins la circumferència-definició modular que aconsegueixen donar una multiplicitat de significats dins d'una mateixa estructura conceptual.

Però la perspicàcia indagatòria de l'autor el porta molt més enllà, per tal com Ramon Dachs completa cadascuna de les sis estructures geomètriques retolades en blanc a la part inferior dels vidres amb el desdoblament d'una escritura fractal paral·lela retolada en negre a la part superior. A més, i per acabar-ho d'adobar, les tres vidrieres inclouen la reproducció, a escala 1/3, de les escriptures geomètriques traduïdes a l'espanyol, al francès i a l'anglès, en colors magenta, groc i cian; i en la mateixa escala, però en negre, les traduccions equivalents de les corresponents escriptures fractals sobre un fons uniforme gris.

Ramon Dachs és ben explícit pel que fa a les influències que hi ha a la seua obra. Al llibre-catàleg de l'exposició afirma que "l'escritura geomètrica aporta un nou salt qualitatiu en la progressió de la poesia, la literatura i la textualitat envers la no-linealitat escriptural, tot assolint una gradació consegüent a

Mallarmé (escalonament del vers, reducció de la puntuació) i a Gomer (bidimensionalització del discurs, supressió dels connectors oracionals), en una orientació diametralment oposada al cal·ligrama i a la poesia visual (no es tracta de visualitzar ni de materialitzar sensorialment continguts semàntics, sinó d'estructurar-los cognitivament), que cal emparentar més aviat amb Pitàgoras, les 'figures' de Llull, l'arquitectura medieval gòtica i mudèjar, el moviment cubista, la dodecafonía mínima de Webem, o l'abstracció geomètrica de Mondrian".

L'autor sembla tenir ben clar quin és l'abast de la seua proposta i les influències que, de manera subreptícia o directa, suren per sobre les possibilitats semàntiques de la seua escriptura geomètrica i fractal. De més a més, cal remuntar-se al principi fonamental de la teoria de fractals que va establir B. Mandelbrot a partir, sobretot, de *Les objets fractals* (1975), segons el qual el text se sotmet a la invariabilitat o l'autosemblança de la configuració d'una estructura geomètrica examinada parcialment a diferents escales. N'hi ha, però, més influències, o si més no certs paral·lelismes, que no les esmentades per l'autor. Tot i que l'escalonament del vers i la reducció de la puntuació són trets característics de la manera de fer de Mallarmé, aquest no és un tret exclusiu de l'insigne poeta francès. En el bigarrat panorama de la poesia de signe avantgardista que van con-

rear a les primeries de segle alguns poetes catalans també hi podem rastrejar les petjades, tímides però ben clares, d'aquestes pràctiques estètiques que trencaren amb la tradicional conceptualització de l'escriptura lineal. Joan Salvat-Pa-

passéit, Josep Maria Junoy i Joan Brossa són alguns dels migrats exemples que il·lustren l'expressió de l'avantguardisme català. Papasseit en fa ús a *Poemes en ondes hertzianes* (1919) –l'únic poemari de l'autor que es pot considerar plenament avantgardista– del joc tipogràfic i topogràfic, de l'escalonament del vers, de la reducció de la puntuació a la mínima expressió, de l'ús subversiu de la sintaxi i, fins i tot, de la ruptura amb la linealitat escriptural, tan del gust de Ramon Dachs. S'ha de reconèixer, però, que la proximitat o congruència d'interessos entre Ramon Dachs i Joan Salvat-Papasseit –tan s'hi val si són casuals o no– es fan paleses en la poesia que pren el paper com a suport material més que no quan s'endinsa en l'aventura de les seues estructures geomètriques i fractals. De tota manera, la diferència entre tots dos suports és únicament material, i les multiplicitats semàntiques i la projecció indagatòria i rupturista d'una determinada proposta poètica es pot donar, o no, independentment del material emprat. Tot dependrà, en darrer terme, de la voluntat i de les "capacitats" del poeta.

Ramon Dachs s'ha volgut sumar, amb l'exposició 'Escriptura geomètrica, escriptura fractal', a la línia de signe avantgardista que, sense solució de continuïtat, han perfilat els autors catalans al llarg de la història de la literatura i de les arts.

Juli Capilla

'Escriptura fractal 4 REPRODUCCIÓ-COS Escriptura geomètrica' és un dels sis textos que Ramon Dachs ha instal·lat a les vidrieres de la façana del Centre Julio Gonzalez de l'IVAM. El poeta juga a la multiplicitat de significats que es deriva de l'escriptura geomètrica de les seues instal·lacions.

Llengua Nacional

Associació que amb la seva revista homònima vol contribuir a l'expansió i bon ús de la llengua catalana

- Soci numerari:** quota anual 6.000 pessetes (Els socis gaudeixen d'una sèrie d'avantatges)
- Subscriber protector:** preu anual 3.000 ptes.
- Subscriber regular:** preu anual 2.000 ptes.

Llengua Nacional
C. Mallorca, 264, 1r C
08008 BARCELONA

Telèfon: 93 456 88 79
Correu electrònic:
rsangles@intercom.es

Narrativa i turisme a Mallorca (1968-1980)

Pilar Arnau

En aquest llibre, Pilar Arnau, s'ha proposat d'oferir una introducció substancial a dos fenòmens estretament vinculats: les transformacions provocades pel desenvolupament dels turisme de massa a Mallorca, i l'aparició d'una generació de narradors que prendrà el turisme com a tema central.

Eds. Documenta Balear
"Menjavers", 29